

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Razpust kranjskega deželnega zbora.

Nismo pričakovali razpusta tako hitro. Poslovna doba kranjskega deželnega zbora se konča šele marca meseca prihodnjega leta, torej bi se morale vršiti volitve šele spomladi 1914. Zdaj pa kar naenkrat razpust in obenem razpis volitev, ki se vršijo začetkom decembra tekočega leta. Kaj je vzrok?

Ni težko reči. Klerikalcem se mudi za nove volitve. Kamila Theimerjeva jim sedi s svojo tožbo na vratu in slišali smo iz ust klerikalcev samih, da poprej ne sme priti do obravnave o tej tožbi, dokler niso deželnozborske volitve končane. Stvar se za nekaj časa zavleče, toda do prihodnjega leta pa vendar ne. Poleg tega jih je pa najbolj strah odpora, ki se javlja na deželi med samostojno mislečimi kmetovalci. Že parkrat so naleteli v kmečkih vrstah na pogumne odkrite može, ki se niso zbal duhovniških sukenj ter učenih dohtarjev in profesorjev, ampak so tako odločno nastopili, da je klerikalnim poslancem sape zmanjkalo.

In ko so klerikalci zasluhili, da se na deželi vse giblje, da nameravajo resni, zavedni možje ustanoviti samostojno stranko, v kateri bi odločevali le kmetovalci sami, zlasti o deželnem premoženju, ki ga klerikalci zdaj kar na debelo trosijo svojim nenasitnim koritarjem in vtikajo v taka podjetja, ki bodo le denar žrla, nikoli se pa ne obrestovala, so hiteli in prosili vlado, naj hitro razpusti deželni zbor in razpiše nove volitve. Mislili so si: med našimi nasprotniki na deželi še ni prave edinosti, ni zveze med njimi in manjka jim prave organizacije. Mi imamo pa naravno organizacijo: farovže, cerkev, prižnico, spovednico, treba nam je le pisati in najboljši agitatorji: kaplani, župniki in mežnarji začno obdelovati ljudi, pripravljati ženske, če se pri moških nič ne doseže, in backom že naprej zabičavati, da bo vera že spet v nevarnosti, ker se bližajo volitve.

Vse to je res. Take naravne organizacije ne more spraviti nobena druga stranka, zato pa obstoji vsa moč klerikalne stranke le v farovžih. Kakor hitro odreko duhovniki svojo pomoč, ne spravijo klerikalci niti enega svojih v deželni zbor. Iz tega pa tudi izprevidimo, da ima klerikalna stranka le rahlo podlago, slonečjo le na poedinih osebah, ki s svojo oblastjo drže neumne backe na vrvcu in jih priženejo na volišče.

A vse to nas ne sme strašiti, ampak mora nam dati tem večji pogum, ker se bodo nas oklepali le značajni ljudje, ki imajo prepričanje, da je treba in da je že zadnji čas, da se spravi v deželni zbor druge ljudi, ki bodo bolje gospodarili, obenem tudi varčevali in ne delali milijonskih dolgov.

Kaj nam je torej storiti? Ustanoviti samostojno kmečko organizacijo, ki bi obsegala celo Kranjsko, je skoro prepozno do meseca decembra. Lahko je pa mogoče za posamezne volilne okraje določiti volilni odbor, zaupnike in občinske volilne odbore. Udejevitvi je treba vse one nasvete, ki smo jih že parkrat v listu dali.

Prva zahteva je **zaupanje v samega sebe in zanašanje na samega sebe**. Nič pričakovati pomoči od zunaj, ampak vsakdo mora sam na delo. Kakor hitro pričakujemo, da nam bo kdo drug pomagal, se polenimo, ne delamo sami nič in čakamo, medtem ko nasprotnik že davno vse pripravi za volitve.

Združiti je treba najprej može iste vasi, nato pa stopiti v zvezo z vsemi drugimi vasi v občini. Občina naj bo enotna, ki tvori najmanjši volilni in agitacijski odbor, podprt od agitatorjev posameznih vasi. Ko bo ta organizacija izvršena, se ustanovi volilni odbor v sodnem okraju, ki bo kaj hitro sklical sestanek zaupnikov in določil kandidate. Tukaj ne bo nihče komandiral: tega volite, ampak kmetje si bodo sami zbrali kandidate, ki jim zaupajo.

Torej prav nič odlašati! Dober mesec se lahko računa do volitev, torej ostane prav malo časa za priprave. Hodite kakor

aposteljini od hiše do hiše in opozarjajte na pogubno gospodarstvo klerikalne stranke. Nič se ne ustrašite, če srečate na tem potu duhovnika. V obraz mu povejte, naj se briga za svoje posle in za ohranitev vere, ki jo bodo itak klerikalci sami kmalu spravili na kant, če se bodo njih voditelji še nadalje tako ravnali po nji. V političnih stvareh morate sami odločevati in nikakor naj vas ne zapeljejo sladke besede in obljube. Če bo pa kdo spet prišel z nesramnostjo, da je vera v nevarnosti, mu pa vrzite v obraz Lampetovo ravnanje z nasprotniki, kakor bi hujše noben ropar ne mogel postopati, vrzite mu v obraz Krekov roman in njegovo podlo ravnanje z osebo, ki mu je dala vse in ga dobro gostila, a ji je v deželnem zboru javno rekel vlačuga. Vrzite mu dalje v obraz vodiško svetnico Johanco, ki je več kot pol leta z vednostjo škofa in vseh duhovnikov v farovžu pod patronanco katoliškega župnika se tako kruto norčevala iz Kristusovih ran, torej iz najsvetejših verskih svetinj našega Odrešenika, ter švicala telečjo kri. Zato se pa zdaj klerikalci najbrže ne bodo sklicevali na vero, ampak jo bodo lepo pustili ob strani. Ne bojte se pa tudi groženj in nasilstva, naznanite vse take slučaje oblastim in onemogočene bodo vse one fraze, ki se jih klerikalci pri volitvah vedno poslužujejo.

Predvsem je pa prva naloga, da razširjate napredne časopise. »Slovenski Dom« naj bo v vsaki vasi v več izvodih in skrbite, da ga bodo tudi klerikalci brali. Zato pa pridno dopisujte kratke notice, ki se tičejo dotične vasi, potem bo gotovo vsak že iz radovednosti segel po listu. Ker kmetje nimamo drugega glasila, moramo »Slovenski Dom« razširiti prav povsod. »Slovenski Dom« bo pa z vso svojo močjo in svojim vplivom stal na strani nasprotnikov dosedanje deželnozborske večine ter izdatno podpiral vsako nasprotno kandidacijo.

Pošteno in odkrito hočemo v boj proti ljudskim sleparjem, proti izkoriščevalcem dežele in navdaja nas večje upanje, kakor kdaj poprej. Na naši strani je poštenost

in pravica, na klerikalni le krivica, samopašnost in preganjanje vsega dobrega.

Na boj, na boj, zarja kaže, da bo konec tiranstvu, konec zapravljanju denarja ljudskih žuljev!

1911—1912.

Govoril deželni poslanec dr. Karel Triller v seji deželnega zbora kranjskega z dne 3. oktobra 1913.

(Konec.)

Pa tudi to bi še ne bilo tako hudo, ako bi imelo to ogromno zadolževanje po pretežni večini **investicijski značaj**, ki bo imel za blagodejno posledico dvignjenje deželne kulture in s tem blagostanja ljudstva — last not least — njegove davčne moči. Bodimo pravični! Ako bi se zadolževanje v resnici vršilo le zaradi tega, ker se grade potrebne ceste in vodovodi, zaradi regulacije vodá in zajezevanja hudournikov ter vsled intenzivnega **nestrankarskega** podpiranja vseh panog kmetijskega gospodarstva, potem bi bilo v resnici vse še nekako opravičljivo. Ko je dežela najela v svrhu melioracij štirimilijonsko in pozneje 10milijonsko posojilo, smo morali biti na jasnem, da se bo tekom let, to je potem, **ko bo že večji del tega posojila investiran v svoje določene svrhe**, da se torej takrat pokaže pri primerjavi deželnih aktiv in pasiv presežek zadnjih. Toda danes, ko se od melioracijskega posojila **za pravi določeni namen** ni obrnilo in izplačalo niti še cele 3 milijone, ko tedaj ne moremo kazati na velika že izvršena in plačana melioracijska dela, **je vzrok rapidnemu padanju čiste deželne imovine iskati čisto drugje**: v dejstvu namreč, da se danes že skoro tretjina vseh izdatkov žedel. gospodarstva pokriva **iz posojil**, ne pa **s pravimi in rednimi dohodki**. Prosim. Leta 1911. je bilo vseh izdatkov 6,628.160 K, dejanskega primanjkljaja pa kakor rekoč 1,762.086 K, ali z drugimi besedami: **26,5% vseh deželnih stroškov, torej tudi velik del rednih stroškov je našel pokritje v izposojilih**. Še neugodnejše je naravno to razmerje leta 1912.

Ta finančna situacija pa se kaže še temnejša, če se oziramo na žalibog le presnično okolnost, da za izdaten del takozvanih investicijskih izdatkov ni vsikdar odločilno zgolj vprašanje resnične stvarne potrebe in produktivnosti, temveč pogostoma tudi vprašanje **strankarske agitatorične potrebščine dotičnega okraja in poslanca**. (Klerikalci protestirajo.)

Sodba o gospodarski produktivnosti takih »melioracij« potem ne more biti težka.

To, moja gospoda, je najtemnejša točka vašega gospodarstva! Vpeljali ste v to gospodarstvo neizprosni bojkot onega davkoplačevalca, ki slučajno ne pripada vaši politični stranki. (Ugovori na klerikalnih klopeh.) — Prosim, gospoda, ne

tajite! Najpreciznejše je označil in proglasil ta bojkot deželni odbornik dr. Lampe, ko je na nekem shodu S. L. S. oddal slovesno izjavo: **»Za liberalce je zapravljenih vseh 14 milijonov!«** in ker danes živi cela dežela Kranjska od teh milijonov, t. j. od melioracijskega zaklada, je pomen in obseg te izjave očiten. Faktično izvajate ta bojkot z ono železno konsekvenco, ki bi bila vredna boljše stvari, in razteza se danes ta bojkot **že od najvažnejših slovenskih kulturnih podjetij in zavodov pa doli do premovanja belokranjskih telet**. Visoka zbornica! **To je višek tiste politične korupcije**, ob kateri so izkrvavele že močnejše stranke nego je vaša. Upam, da tudi vam ne bo prizanešeno! (Veliko odobravanje pri narodno - naprednih poslancih. Govorniku čestitajo.)

Kaj nam je storiti v očigled novim volitvam?

(Dopis z Dolenjskega.)

I.

Nepričakovani razpis novih deželno-zbornskih volitev zahteva, da se takoj pripravimo nanje in pričnemo delati. Izkušnja te dobe, ko so klerikalci imeli vajeti deželnega gospodarstva v svojih umazanih rokah, nas vse stanove resno opominja na takojšnje delo, če hočemo, da se požar, ki so ga klerikalci razvneli po celi deželi, za novo volilno dobo 6 let vsaj omeji, ker popolnoma zadušiti se to pot še ne bo dal.

Na ustanovitev nove stranke bodisi pod tem ali drugim naslovom, pred novimi volitvami zdaj ne more biti več govora. Sicer bi se v naši deželi velikih čudežev lahko zgodil tudi še ta čudež, da bi se vse, kar je na Kranjskem protiklerikalnega, v najhitrejšem času zbralo pod eno zastavo in šlo v združenih armadah v boj proti klerikalnim rokovnjačem. Za formalno ureditev teh armad pod streho ene ali še več protiklerikalnih strank, bi bilo po končanih volitvah še časa dovolj. Ampak to bi bil res velik čudež. V čudeže pa imamo v zadnjem času Kranjci malo zaupanja. Tudi te volitve se bodo vršile še po starem kopitu. Narodno - napredna stranka bo svoje glavno bojno delo vršila v mestih in najbližji okolici, kmečke občine pa imajo pričakovati glavni naval od strani slovensko - ljudskih sleparjev. Ker bo napredna stranka to pot imela v mestih in trgih še hujši boj kot pred šestimi leti, in je torej primorana vso svojo moč osredotočiti le na glavne postojanke, ne moremo od nje pričakovati kakšne posebne pomoči za volilni boj po deželi.

Kaj torej storiti? Ali naj študiramo, kako bi brez čudežev nagloma ustanovili novo stranko in se morda pri tem še prepiramo, kašno ime naj ji damo? Ali naj še to pustimo in roke navskriž držeč čaka-

mo, kako se bo brez naše pomoči vse izvršilo? Ali naj — kakor nekateri strahopetni širokoustneži že zdaj delajo — jemljemo zavednim somišljenikom že zdaj vso korajžo na boj, vse upanje na zmago z lahkomišljenimi izgovori, češ, kaj bomo, saj nas je premalo, če dozdej nismo, tudi zdaj ne bomo proti klerikalni premoči zmagali?

Ne! možje, namreč možje, kolikor vas je, ki res še zaslužite to ime in niste, kot so nekateri, babe v moških hlačah. Ne! Kar vas je resnih mož, se ne boste ne na eno, ne na drugo zgoraj navedenih vprašanj prav nič ozirali. Če tudi mislite, da smo v manjšini, verujte, še imamo nevarno orožje v svojih rokah: **vsaj za volitve se organizirajmo od vasj do vasi, od občine do občine**. Vsaj v večjih okrajih naj se hitro **ustanove tudi politična društva**, katerih glavna naloga je, skrbeti za volilno agitacijo v svojem okraju. Namen tega medsebojnega združevanja pa bodi, **postaviti nasproti klerikalnim kandidatom magari v vsaki občini po enega samostojnega kandidata**, in sicer naj bo izbran iz naše srede, moža, ki ima, med nami živeč in z nami trpeč, vpliv na svoje sosede in znanca v svoji občini. Če je le mogoče, naj se izberejo taki možje, o katerih vemo, da imajo vpliv in da uživajo spoštovanje tudi pri klerikalcih. Če bi se ta nasvet povsod in vestno izvršil, je že danes gotovo, da je zmaga na naši strani. Ne od klerikalcev, **od nas samih je odvisno, ali pri teh volitvah zmagamo, ali zopet pademo**. Če to pot zopet pademo, potem smo sami sebi doprinesli dokaz, da kaj boljšega še zdaj nismo vredni in da so klerikalci še vse premalo sleparili, da še premalo bijejo z bičem po naših potrpežljivih hrbtih.

Treba pa bo resnega dela, resnih mož za resno delo! V vsaki vasi naj eden zavednejših mož napravi seznam vseh volilcev, naj vsakega zaznamuje, na katero stran bo najbrže volil. Zname švigavce in figa - može naj se vzame pod posebno kontrolo, nikar jim preveč zaupati. Strahopetci, ki že zdaj pravijo, da se ne bodo niti volitev udeležili, je treba javno zaznamovati s polnim imenom, da jih bo vsak zaveden otrok poznal kot strahopetneže. Če nočemo, da ne bo neodločnost nekaterih nas vse skupaj okužila, moramo enkrat to radikalno sredstvo uporabiti. Ne gre samo za to, da s takimi strahopetci izgubimo glasove dotičnih volilcev, ne, ampak nevarni so zato, ker s svojim vzgledom okužijo tudi druge, ker so kakor eno gnilo jabolko, ki lahko sto zdravih okuži. En tak svarilen vzgled imamo že nekje v doslej prav zavednem kraju. Dokler imamo upanje, da se strahopetneži izpreobrnejo, ko uvidijo, da postaja stvar resna, imamo tudi še potrpljenje z njimi. Ampak, če bomo v kratkem videli, da vsi dobrohotni opomini nič ne zaležejo, pridemo z imeni na dan za svarilen vzgled vsem drugim okrajem. Nam je treba mož, resnih,

odločnih mož, kdor to ne more biti, marš ven z njim!

Sicer pa na svidenje prihodnjič!

Pol stoletja slov. Sokolstva.

Ljubljanski »Sokol« je praznoval v soboto in nedeljo slavnost 50letnega obstoja. Leta 1862. se je v Pragi ustanovil prvi »Sokol« in takoj drugo leto je v Ljubljani razprostrl svoja krila prvi slovenski Sokol pod imenom »Južni Sokol«, iz katerega je postal ljubljanski »Sokol«. Radi pičlega prostora ne moremo opisati zgodovine te dolgoletne dobe, toda poudarjati moramo, da ni nobeno drugo društvo toliko storilo za telesni in duševni razvoj in za narodno probujo in zavest Slovencev, kakor je to storil ljubljanski »Sokol« z vsemi svojimi sinovi, ki jih je danes že 112. Kdor je Sokol, je značaj, zato bi moral biti vsak Slovenec Sokol.

Ljubljanski »Sokol« je mislil prav tiho praznovati svojo petdesetletnico, ker bo javna slovesnost itak drugo leto ob vse-sokolskem zletu. Toda »Sokol« ima preveč prijateljev in ti so povzdignili sijaj slovesnosti do res veličastne manifestacije, vredne tega jubileja. Prišli so Sokoli iz vseh pokrajin slovenskih, prišli so polnoštevilno srbski Sokoli iz Zagreba in pa hrvaški Sokoli, kakor tudi zastopniki čeških Sokolov. Slavnost se je vršila po sokolsko. Glavna točka je bila telovadba, in sicer že v soboto je nastopil naraščaj, v nedeljo pa redni telovadci in telovadke. Kar se je tu videlo, je bilo res vrhunec vzrajnosti in žilavosti, kakor tudi spretnosti članov ljubljanskega »Sokola«. Tu je bilo videti uspeh vztrajnega dela: telesne vzgoje naše mladine. Srbski in hrvaški »Sokoli« se niso mogli dovolj načuditi, kako nadkriljuje slovenski »Sokol« njega, do kake dovršenosti je došel ta Sokol.

Opoldne se je vršil slavnostni sprevod po mestu. Na čelu je jezdilo čez 40 Sokolov in nato čez 500 Sokolov, čvrstih, strumnih mladeničev, pa tudi že sivih borilcev za sokolsko idejo. In Ljubljana je bila razvneta, navdušena, po vseh ulicah so orili taki pozdravi, sipalo se je cvetje iz vseh oken in mahale zastavice, da je bil to res slavnosten, zmagovalen pohod slovenske armade po slovenski Ljubljani. Na Mestnem trgu se je »Sokol« poklonil mestu in županu in tu je tisoč in tisočgla-va množica tako burno pozdravljala vrle Sokole, da se je več nego pol ure slišal le en sam klic navdušenja in ljubezni. Vse je bilo tako navdušeno in pozdrav tako velikanski in prisrčen, da v Ljubljani še nismo videli kaj takega.

Zvečer se je slavnost zaključila z veselico v »Narodnem domu«, ki je bil v vseh prostorih natlačeno poln. Tu so se sklepala nova prijateljstva, potrdila stara in veselja so jokali bratje Sokoli, naši in tuji, videči, da je združene toliko ljubavi

do pravih nositeljev slovenske ideje, ki je sokolska.

Zato pa bodi geslo: Kdor Slovenec, ta Sokol, tudi nam! A Sokol ne more biti vsak, kdor ni čistega srca, kdor ne ljubi odkrito in požrvalno slovenske domovine. Kdor Sokol, ta značaj, zato se potrudimo, da bomo značaji in da postanemo vredni sokolske ideje: Krepko telo in lepa duša!

Kranjski deželni zbor.

O zadnjih dveh sejah tega zbora, ki sta se vršili dne 9. in 10. t. m., nam ni veliko poročati. Napredni poslanci so vložili interpelacijo glede kočevskih razmer, ko kočevska mestna občina terorizira one slovenske starše, ki so podpisali prošnjo za slovensko šolo. Nekaj posebnega je samostojni predlog poslanca Ribnikarja radi zakona o dodatku k notranji uredbi zemljiških knjig, ki se glasi: »V deželno desko spadajo posestva, ki so že vpisana v deželno desko, ter ona, dosedaj v deželni deski še nevknjižena posestva, ki plačujejo najmanj po 200 K cesarskih realnih davkov na leto, od katerega zneska znaša zemljarina najmanj štiri petine.«

Ako se sklene prememba zakona v tem zmislu, je odklenkalo nemškimi veleposestnikom, kajti potem bi imeli volilno pravico v veleposestvu tudi preprosti kmetje z obširnimi posestvi. Ta predlog ni prišel da vrsto, ker je jako kočljiv za klerikalce. Vzroka nimajo nobenega, da bi se ne sprejel, vsaj je na Goriškem v veljavi tak zakon, toda Nemcem se nočejo zameriti in zato bodo gledali, da ga v ustavnem odseku pokopljejo. Pa naj le to store, potem bodo videli! Za posestnike delnic dolenske železnice je tudi zelo važen nujni predlog poslanca dr. Novaka, dr. Tavčarja in tovarišev radi odškodnine onim delničarjem dolenskih železnic, katerih delnice so prišle vsled najemne pogodbe med upravnim svetom dolenskih železnic in državno železniško upravo ob svojo vrednost. Dr. Novak je tudi interpeliral deželnega predsednika radi »svetnice Johance«, toda deželni glavar jo je zavrnil, češ, da je žaljiva. Tukaj se vidi, kako je klerikalcem neljubo, da bi se tak škandal o zlorabi vere, ki so ga sami s škofom vred krivi, razpravljali v zbornici. Ta škandal je tudi škandal za klerikalce!

Sprejeti so bili po večini vsi predlogi naprednih poslancev, med katerimi omenjamo zlasti ustanovitev deželne živinorejske zavarovalnice in o izločitvi dežele Kranjske iz okrožja delavske zavarovalnice zoper nezgode v Trstu.

Odklonjen je bil pa najbolj pravičen predlog, naj se da vsem kranjskim učiteljem enako draginjsko doklado brez izjeme. Tukaj so klerikalci iznova pokazali svojo krivičnost napram naprednim učiteljem. Fej, sram jih bodi!

Pač pa je bil sprejet zakon, da se občina Spodnja Šiška priklopi mestu Ljubljani, čeprav sta se temu upirala oba občinska odbora. Toda klerikalci hočejo Šiško spraviti iz kmečkega volilnega okraja, ker je preveč napredna in ker bi povzročila priklopitev Ljubljani velikanske izdatke. Sploh je bilo celo zasedanje kakor v ogrskem parlamentu, prav tista nasilnost in korupcija. Kar je klerikalnim ljudskim slojem ugajalo, so sprejeli, kar ne, so odklonili, kakor Madžari. In dr. Šusteršič je bil veren posnemovalec ogrskega Tisze! Bog ne daj, da bi še take razmere vladale v zbornici!

Razgled po svetu

Deželni zbori.

Vsi drugi avstrijski deželni zbori razen češkega so prav mirno in stvarno delovali. V drugih deželnih zborih nima le ena stranka vse moči v rokah kakor na Kranjskem, zato je pa tudi delovanje v prid celi dotični deželi in ne sprejemajo se taki, očitno vso pravico in moralo kršeči sklepi, kakor na Kranjskem. Na Goriškem so štiri stranke, toda niti enkrat ni prišlo do razburjenih prizorov, do zmerjanja ali kaj takega. Tam se vsi poslanci zavedajo svoje dolžnosti in ne sklepajo nič v škodo enemu ali drugemu stanu. Na Štajerskem gre tudi vse gladko, le v zadnjem času so začeli obstruirati socialni demokrati. Za vzor našemu deželnemu zboru postavljamo le nekaj. Soglasno se je v štajerskem deželnem zboru sklenilo dati učiteljem draginjsko doklado in sicer vsem brez razlike. Tam bi tudi Nemci lahko rekli: draginjska doklada se da le nemškimi, ne pa slovenskim učiteljem. Toda zagrizeni nemški nacionalci so pravičnejši kakor »katoliški« naši klerikalci, tam dobro vedo, da draginja vsakega občutno zadene, zato dajo vsem potrebnim enako podporo.

Štajerski deželni zbor.

Vsled obstrukcije je trajala v sredo seja 22 ur, do četrtega ob 8. zjutraj. Doklada na pivo je sklenjena, istotako draginjska doklada učiteljem in katehetom sprejeta.

Državni proračun.

»Neues Wiener Tagblatt« poroča, da izkazuje polletni proračun, ki se predloži v torek državnemu zboru, 30.000 K do 40.000 kron prebitka. Obenem bo vlada zahtevala kredit za investicije v znesku ne polnih sto milijonov kron in za oboroževanje med balkansko krizo v znesku skoraj 200 milijonov kron.

Spravna pogajanja na Češkem.

Spravna pogajanja med Čehi in Nemci so se zopet pričela 15. t. m. Češke zahteve so: Kot temeljni pogoj za udeležbo Čehov pri spravni pogajanjih zahtevajo Čehi do-

ločitve o rabi obeh deželnih jezikov pri avtonomnih in deželnoknejšjih oblastih, zakonito varstvo narodnostnih manjšin in vzdržanje enotnosti in nedeljivosti kraljevstva češkega ter popolno enakopravnost obeh narodov.

Ogrska Panama.

Dva madžarska opozicijska lista sta prinesla poročilo, da je pred kratkim ustanovljena splošna prometna delniška družba vzela v najem Margaretin otok v Budimpešti in hotela tam postaviti hišo z igralnico. Družba je sklenila baje z bivšim ministrskim predsednikom Lukacsom pogodbo, glasom katere se je ta zavezal, da potrdi statute spomladi 1914. Za to je plačala družba takoj poldrugi milijon delavni stranki in člani te stranke so dobili kot posredovalci več stotisoč kron. Sedanji ministrski predsednik grof Tisza je vedel za to pogodbo tudi še ko je Tisza prevzel vlado, je izjavil državni tajnik v predsedstvu Jeszenszky, da bodo statuti ob določenem času potrjeni. Ko se je družba nato pred krakim obrnila do Tisze, je ta izjavil, da ne more ničesar storiti in sedanjemu notranjemu ministru Sandoru je izjavil odposlanstvu družbe enako. Vplačanega zneska poldruega milijona pa družba ni dobila nazaj.

V političnih krogih se zatrjuje, da je v zvezi s koncesijsko afero na Margaretinem otoku kompromitiranih 5 poslancev vladne stranke, ki so dobili od banke provizije do pol milijona kron. Banka namerava sedaj tožiti poslance in vlado za povračilo.

Nesreče.

Na morju med Ameriko in Evropo je začel goreti parnik »Voluturno«, na katerem se je ponesrečilo okrog dvesto ljudi. Drugi parniki so prišli sicer na pomoč, toda vsled viharja in silne vročine niso mogli blizu in tako so valovi zopet terjali nebroj žrtv. — V angleškem premogokopu Cardeff je nastala velikanska eksplozija, ko je bilo v rovu zaposlenih 925 delavcev. Rešili so jih okrog 500, ostali so najbrž vsi mrtvi. Pretresljivi so bili prizori, ko so prinašali trupla na svetlo. Nekatero žensko so zblaznele od obupa.

Novice z Balkana.

Albanski ropar Isa Boljetinac v službi Avstrije.

Londonski dopisnik »Novega Vremena« Argus, žurnalista svetovnega glasu, čigar poročila se smatrajo vedno za — avtentična, je napisal o Isu Boljetincu daljši članek, v katerem izvaja tudi naslednje: Na Dunaju so Iso Boljetinca sprejeli z veliko častjo, ne le Berchtold temveč tudi vojni minister, ki se je vanj tako zaljubil, da ga je povabil na zajtrk, in z njim več ur govoril. »Jaz sem že v juniju — piše Argus doslovno — poročal o zvezi, v kateri je Boljetinac obljubil organizirati splošno ustajo Albancev na novem srbskem ozemlju in vdreti tja k svojim valon-

skim oddelkom. Nekateri niso hoteli temu poročilu verovati. Sedaj se je pa pokazala njegova resničnost. Ves značaj napada in upora je dan po trdnem razmerju, ki vladava med Boljetincem in Avstrijo. Oba sinova Boljetinceva obiskujeta vojno akademijo na Dunaju in on sam ima zagotovljeno stalno penzijo; dobiva tudi sijajne subvencije in ima na razpolago veliko množino orožja in vojaških potrebščin. Valonski vladar se je z Dunaja naročilo, da bi podpirala plane Ise Boljetinca. Sedaj ni težko uginiti, kdo je začel vojno proti Srbiji.

Srbija se podvrže Evropi, toda zadnjikrat.

Vsi srbski listi pišejo o albanskem vprašanju in pravijo, da bo Srbija za sedaj ubogala velike sile, ki se bojijo komplikacij in ne bo okupirala Albanije, ali to bo zadnja njena žrtev Evropi, ki naj sedaj gleda, da ustvari v Albaniji take razmere, da Srbiji ne bo treba več z vojaško silo nastopati proti njej. Težko se Srbija sedaj preinaguje, ker je že preveč žrtvovala za evropski mir. Sedaj je njena potrpežljivost že popolnoma izčrpana, in ako bodo hotele imeti velike sile tudi v bodoče mir, se bodo morale obračati drugam, ker Srbija ne bo več pošiljala svojih sinov na bojno polje zastoj.

Tako piše vse časopise in tako mnenje vlada v vsej srbski neoficijelni in oficijelni javnosti. Taki albanski napadi, kot so bili ti zadnji, se ne smejo več ponoviti, ker ako se ponovijo, bo Srbija brez ozira na eventualne evropske komplikacije zasedla Albanijo do Jadranskega morja.

Vstaja albanskih roparjev.

Srbi so prav korenito zadušili to vstajo in pognali albanske roparje čez mejo. Zasedli so na albanskem ozemlju one postojanke, ki so važne v slučaju vojne in jih tudi obdrže zasedene kljub opominom avstrijske in italijanske vlade. Tudi Črnogorci so natepli Albance in jih pognali preko meje.

Četrta balkanska vojna?

Med Turčijo in Grčijo še vedno vre in vse kaže, da se bo vnela vojna med tema dvema. Turčija pravi, da odpušča vojake, toda pokazalo se je, da le nekaj, dočim pa zopet oborožuje vojake, ki so bili na Bolgarskem vjeti in prihajajo zdaj nazaj. Med grškimi in turškimi četami je prišlo pri Ksantiju do krvavega spopada. Grške čete so pregnale Turke in zasedle Kojunke.

Kdo je pričel vojno med Srbi in Bolgari?

Bolgari so se na vse kriplje branili, da bi povzročili bratomorno vojno, toda zdaj priznavajo bolgarski listi sami, da je vrhovni vojskovodja general Savov dal brez vednosti bolgarske vlade povelje, da naj bolgarska vojska napade grško in srbsko. To je zdaj popolnoma dognano. Generala Savova bi bilo treba ostro kaznovati.

Slovenija

s Deželni zbor razpuščen — nove volitve razpisane. Poslovna doba kranjskega deželnega zbora poteče šele začetkom prihodnjega leta, toda vlada je že zdaj razpustila deželni zbor in odredila nove volitve, ki se vrše: dne 1. decembra iz splošne skupine, dne 9. decembra iz kmečkih skupin, dne 16. decembra iz mestne in trške skupine in dne 22. decembra iz veleposestniške skupine. Da so klerikalci toliko časa pritiskali na vlado, naj se višje nove volitve tako hitro, ni čudno, toda da se je vlada udala tem željam, je veliko bolj čudno in nerazumljivo. Vlada je zopet pokazala s tem svojo pristranost in pokornost napram tako korumpirani stranki, kakor je klerikalna. Razume se, da se je zopet sklenila kakšna kupčija med klerikalci in vlado in kakor vedno najbrž v škodo narodni slovenski stvari. Da se le ugodi njih političnim in strankarskim zahtevam, so klerikalci pripravljene izdati ves slovenski narod in vse slovenske pridobitve. Radovedni smo, kaj je bil sedaj predmet kupčije!? Več glej današnji uvodnik.

s Priprave za deželnozbornske volitve.

Klerikalci hite z nervozno naglico pripravljati svoje čete za veliki volilni boj. Ustanovili so že svoj osrednji odbor, sklicali na dan 5. novembra shod zaupnikov in izdali tudi že grmečo parolo, da gre pri volitvah za to, da bodo naprednjaki popolnoma poraženi. Strah pred volilci je med klerikalci velik in čisto gotovo je, da bodo napeli vse sile, prav vse, kar jih zmorejo, da se ohranijo na krmilu. Že zdaj letajo kakor brezumni po deželi, obenem pa so se vrgli na županstva. Treba je volilce dobro podučiti o njih pravicah, da jih ne bodo klerikalni župani pripravili ob volilno pravico. Klerikalci dresirajo župane že dolgo časa. Pri deželnem odboru imajo v ta namen posebnega uradnika Kristana, o katerem je celo grof Barbo rekel, da spada v disciplinarno preiskavo, in grof Barbo služi klerikalcem tako zvesto, da bolj ni mogoče. Klerikalnim županom ni nič zaupati — to se je pokazalo pri različnih volitvah in zato je treba skrbeti, da ne bodo napredni volilci izpuščeni iz volilnih imenikov. Naj se nihče ne zanaša na to, da bo gotovo vpisan; treba je, da se vsak sam prepriča. Začetek vsega agitacijskega dela je: organizirati vse, kar treba, da se bodo volilni imeniki natančno pregledali in reklamacije pravočasno vložile.

s Javen ljudski shod se vrši v nedeljo, dne 19. t. m., ob 9. uri zjutraj v pivarni pri Črnem orlu v Idriji. Na dnevnem redu je poročilo o zadnjem zasedanju deželnega zbora kranjskega. Poroča g. E. G a n g l. — Somišljenike pozivljamo, naj se tega shoda polnoštevilno udeležijo.

s **Na boj s svežimi močmi!** Le veselo v boj, vsi dobri ljudje! Nič strahu ali omaganja ni treba imeti. Somišljeniki, ki pojdejo v boj proti pogubni klerikalni stranki, bodo rasli od dne do dne. Tu ne bo vprašanja, h kateri stranki pripadaš, ampak geslo bo boj korupciji, boj zapravljivcem deželnega denarja. Tukaj je vsak človek občutljiv in tukaj ga najbolj zgrabi jeza. Klerikalna stranka bi se morda še danes lahko nemoteno veselila svoje moči in veljave, če bi ne bila s svojim gospodarstvom vzbudila sume, ki so se polagoma zgostil v ljuto nevoljo. Ko so klerikalci prišli na krmilo, so našli deželno gospodarstvo v najlepšem redu in blagajnice v dobrem stanju. Prejšnja večina je vestno in štedljivo gospodarila. Toda ko so klerikalci dobili deželni denar v roke, so začeli z njim delati kakor berač, ki je zadel v loteriji. Kar zaslepljeni so bili od bleska tolikega denarja, kar ob pamet so prišli. Vse naše! so mislili in planili po denarju in ga začeli razsipati, nesmiselno in uprav blazno in vedno po načelu: Ves javni denar je namenjen klerikalni stranki. Ko je denar pošel, so začeli delati dolgove in končno so jo zavozili tako, da je danes dežela zadolžena čez glavo in se nahaja v obupnem položaju. Zdaj je čas, da bi klerikalci opravičili svoje gospodarstvo. Kako so zakopali deželo v nesrečo, to je pokazal dr. Triller, ne s praznimi besedami, marveč z neovrženimi številkami. Privatni človek bi moral napovedati konkurz, če bi bil v takem položaju, kakor je dežela danes po zaslugi klerikalne stranke. Klerikalci seveda skušajo grozoto te slike zatemniti z gostobesednimi govorancami, saj že povsod prirejajo shode! Sami sebe ne bodo grajali in svojih vnebovpijočih grehov ne bodo priznali, posebno ne zdaj, ko se bližamo novim volitvam. Z gostobesednimi govori hočejo klerikalci premotiti javnost in slikajo svoje gospodarstvo tako, kakor bi iz njega rosil pravi blagoslov na našo domovino. Ker pri najboljši volji vendar niso mogli vsega denarja porabiti za svojo stranko in so morali gotove dolžnosti izpolnjevati, naj jim je bilo prav ali ne, pa skušajo to ubogo delo s poveljevanjem in napihovanjem prikazati kakor da je kdo ve kaj. Pa to je komedija, ki na hladni razum ne napravi nobenega vtisa, to je pesek v oči in vse razpade v nič v trenutku, ko prečita človek govor gospoda dr. Trillerja, in mu pokažejo številke, **kako so jo klerikalci zavozili, ker so deželno blagajno smatrali za svojo strankarsko blagajno**, ker mislijo, da je naloga deželne uprave, krbeti za blagor in moč klerikalne stranke in ne dežele Kranjske. Vse te baharije Krekove, Lampetove in Peganove so puhle, to je vse humbug, in da je tako, to bodo tisti, ki nočejo zdaj **resnice slišati, čutili takrat, ko bo deželni zbor prisiljen spraviti deželne finance v red in zvišati doklade v taki meri, da bo v deželi zavladala groza in bodo ljudje bežali iz domo-**

vine ne le trumoma kakor sedaj, nego tako, kakor da je prišla kuga.

s **Novi apostol krščanske morale na Dolenjskem.** V Novem mesu se je pojavil nov apostol, ki čisto po novem krščanskem receptu oznanja svoj evangelij o krščanskih čednostih. Ime temu apostolu je dr. Ogrizek, koncipient pri odvetniku dr. Žitku. Ker ta apostol grozi postati nevaren posebno zdaj ob času novih deželnozborskih volitev, je treba da ga vsi Dolenjci poznate. V ta namen smo poskrbeli, da v prihodnjih številkah pokažemo pravo krščanstvo in katoliško moralo tega apostola, ki s svojim novim evangelijem hodi ob nedeljah po vaseh in lahkoverne ljudi hujska proti vsemu, kar ne trobi v klerikalni rog. Dolenjci morajo temu fantu pokazati, da niso tako neumni, kakor so tam, od koder je prišel k nam sestradan na duši in na telesu. Namesto da bi bil fant hvaležen, da je pri naprednem odvetniku dobil vsakdanji kruhek, pa nedeljo za nedeljo ruje in ščuje zoper stranko, h kateri spada tudi gospodar, ki mu daje kruh.

s **Škof in Johanca.** »Zarja« poroča: Ko je bila Johanca še svetnica in telečja kri še njena kri, je romal na božjo pot v Vodice tudi ljubljanski škof dr. Jeglič, kojega je trpljenje svete Johance tako prevzelo, da si je izprosil od nje dve prešvicani in s sveto telečjo krvjo namočeni srajci ter ju odnesel obenem s kosom zamazane rjuhe kot relikvijo v svojo »prestonico« v Ljubljano. Da je dr. Jeglič doktor svetega pisma, ga deloma opravičuje, ker je razumevanje te vede prvi pogoj nemejena naivnost in otročja lahkovernost. Tudi nas ne sme motiti, da je naš pobožni romar član magnatske zbornice, ker vemo, odkod se ta korporacija po večini rekrutira. Smiliti se nam morajo ovčice, ki imajo tako zarobljenega pastirja. — Sedaj nekoliko lažje razumemo, zakaj je deželni glavar zabranil v deželni zbornici razgovor o vodiškem škandalu. Škofove »relikvije« pač premočno smrde in le vsled splošne gnilobe kranjski in sploh avstrijske se smrad ne občuti tako, kot bi se v normalnih razmerah.

s **Jugoslovanska dijaška počitniška zveza** je za letos dosegla svoj namen. Pripomoglo je k temu mnogo jugoslovanskih gostoljubnih rodbin. Odbor si šteje v prijetno dolžnost, da se tem potom toplo zahvali vsem dobrotnikom dijaštva. Jugoslovansko dijaštvo se je posluževalo v veliki meri tega izobraževalnega sredstva. Ceste naše domovine so bile polne potujočega dijaštva, lepota naših zemlja se je neizbrisno vtisnila marsikom, globoko v dušo. Planine, Jadransko morje, zeleni griči Štajerske, slavonske ravnine, bosanska in hrvaška zemlja je navdala našega dijaka z domovinsko ljubeznijo. Pri tej priliki se še enkrat zahvalimo za prijaznost stanodajalcev in prosimo, da oprostite vse morebitne netaktnosti potujočega dijaštva. Javnost naj uvažuje veliki pomen

te zveze in naj nam ostane naklonjena še za drugo leto. — Odbor jugoslovanske dijaške počitniške zveze.

o Ljubljanska okolica o

Ij »Sokol« v Št. Vidu nad Ljubljano vljudno vabi na vinsko trgateg, ki jo priredi v nedeljo, dne 19. oktobra v gostilni pri »Slepem Janezu« v Žapužah. Vsakdo, ki se količkaj zanima za sokolsko gibanje, ve, s kakšnimi ežkočami se mora boriti šentvidski »Sokol« proti ondotnemu črnemu Zabret - Klanfarjevemu klerikalizmu. Zato bodi sveta dolžnost bratov Sokolov, kakor tudi drugega zavednega občinstva, bodisi iz Ljubljane ali okolice, da se te sokolske prireditve, ki bo nudila vsakomur obilo zabave in razvedrila, zagotovo udeleži!

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Nekaj čudnega mora to biti. Naš ljubi Tinkler že cela dva meseca ni otvoril v »Domoljubu« svoje smrdljive gnojnice, ki jo tako rad brizga proti naprednjakom. To se nam zdi tem bolj čudno, ker je po navadi redno v vsakem »Domoljubu«, liki kuža izza plota, obevskal vse in vsakogar, ki mu ni hotel slepo kimati in ga gladiti po dlaki. Nekateri trdijo, da je temu kriva neka Marička, ki je Tinkrla še bolj zmešala, kakor tista gospodična, v katere objemu se je dal naslikati. Drugi zopet pravijo, da dela Tinkrlu ogromne skrbi neka falitna tovarna tam gori pri Kranju itd. No, naj že bo tako ali tako, resnica je, da smo imeli Tinkrove klobasarije v »Domoljubu« za izvrstno zabavo, a sedaj nam ta porednež niti tega ne privoščiči. »Le potolaži se Tinkrle, le, in začni zopet svoje bojno kopje sukati proti nam, saj veš, da se tudi liberalci časih radi nekoliko posmejemo!«

o Dolenjske novice o

Možje, dajte odgovor katoliškim zasramovalcem!

Zavedni možje iz občine Prečine! Iz vaše srede je izšla želja, da se vsi, ki obsojamo klerikalno politiko, združimo v eno društvo in ko bo teh društev več tudi po drugih krajih, da se prej ko mogoče zberemo pod eno zastavo nove, prave ljudske stranke. Prvi del te odkritosrčne želje ste pred kratkim izvršili na javnem shodu v gostilni gospe Müllerjeve, kjer ste soglasno sklenili ustanovitev »Neodvisnega političnega društva za novomeški okraj«. — Kakor sami veste, bilo vas je nad 50 mož, in sicer poštenih mož iz poštenih kmečkih hiš. Poleg vas je bilo tudi nekaj udeležnikov iz Novega mesta, in sicer tudi sami poštene ljudje. Da to naše stremljenje po organizaciji klerikalcem ne bo všeč, to smo vedeli že vnaprej. Poslanec Jarc je že tisto dopoldne pred shodom v Št. Petru vas sramotil in zasmehoval pred več ljudmi. Kakor klerikalci praktično izvršujejo Kristusovo zapoved o ljubezni do bližnje-

ga, nismo smeli drugega pričakovati tudi od profesorja Jarca ne. Ali da se bo med temi kristjani, ki ravno vse nasprotno počenjajo, kakor je Kristus učil, ki so torej sami največji brezverci, našla tako podla duša, da bo pošteno delo poštenih mož na tak način sramotila in da se bo našel katoliški list, ki bo to sramotenje sprejel v svoje predale, tega pri vsi znani klerikalni izprijenosti nismo pričakovali. Kdo je tista podla krščanska duša, si lahko mislimo. Kdo pa je tisti katoliški list, ki je to podlost natisnil, to pa vemo. Ne listu, ampak katoliški cunji je ime »Dolenjske Novice«, ki jih urejuje katoliški duhovnik kanonik Žlogar in ki stoje pod vrhovnim nadzorstvom novomeškega prošta dr. Elberta, ki ga doslej še ni občila rdečica sramu, da se pred njegovimi očmi uganjajo take nesramnosti. Poslušajte, kako vas ta katoliška cunja v svoji zadnji izdaji sramoti. Piše tako - le:

»**Najnovejša zveza.** V zadnjem času se snuje za Novo mesto in okolico zveza, kakršne še ni videla Dolenjska. Zveza se bo imenovala: »Zveza neodvisnih postopačev, luftinženirjev, žurnalistov, mlinarjev in žagarjev«. Kakor je videti, bo vsebovala ta zveza vse sloje neodvisnih Dolenjcev. Raztezala bo svoj delokrag osobito v Novem mestu in okolici. Izdajala bo tudi, ako bo dovolj »jeruša«, svoje lastno glasilo »Neodvisni postopač«, ki bo veren glas tega neodvisnega ljudstva.«

Tako torej sodijo o svojem političnem nasprotniku pristaši tiste stranke, ki hoče biti dostojna, ki drugim očita nemoralnost. Ta katoliška nesramnost zahteva od nas vseh, ki smo bili na ustanovnem shodu za neodvisno politično društvo primeren odgovor. Prvi odgovor gre človeku, ki sliši na ime Ivan Zalar, in ki je pred oblastmi odgovoren za pisavo lista. Drugi odgovor gre tisti podli duši, ki je to javno sramotenje zagrešila. Žal pa, da te podle duše brez gotovih dokazov ne moremo prijati in se moramo omejiti na druge odgovore. Eden takih odgovorov naj zadene hišo, kjer se ta katoliška cunja tiska. Kdor je na to cunjjo naročen, proč z njo! Sveta dolžnost vsakega izmed nas je, da posnema tiste zavedne može iz mesta in dežele, ki ne gredo nikdar več pod streho, kjer se tiska ta cunja. Ravno tako bodi sveta dolžnost nas vseh, da se ogiblujemo tistih hiš, v katerih se nahajajo ljudje, ki to cunjjo z dopisi ali drugače podpirajo. Može! ne gre samo za ta napad na vas, ampak ta katoliška cunja je sploh polna najhujšega strupa proti osebni časti in svobodi. Ne samo naša čast, tudi naš ponos zahteva, da ne podpiramo tistih, ki nas in naše somišljenike javno sramote. Zato dajte odgovor tej cunji, kakor ga zasluži!

d **Iz Zasavja.** Znani dopisnik »Lažiljuba« iz Vač, kontrolor klerikalnih zmožnosti po cel teden hladi liberalno pekočino v ljubljani pri klerikalnih modrijanih, ne da bi doma inčil za grehe svoje in za

grehe njemu podobnih petelinov. — Ne pečali bi se s tem človekom, ko bi ne stezal jezika o poštenih možeh. Veliko posla si je nadjal s svojo obrekljivostjo proti občespoštovanemu g. županu Zarniku. A vse brezuspešno, g. Zarnik se še ozrl ni na njegove čvekarije. Potem se je zaletaval v g. Kristana in v njegove uslužbenice, še celo v hlev. Kristanov mu ni dal miru, da so za njim polena letela. Toda mi sino bili poučeni, da je kontrolor že par sto metrov poprej dirjal mimo. Kako je ta kontrolor vesten v svoji službi, da je celo pozvedel za medklice g. Kristana, seveda po svojih mu zvestih mežnarjih, je bilo tako-le: Ko je 15. avgusta pridigoval misijonar Zajec med drugim tudi o hudiču, se je g. Kristan odzval: povej še to, ali je bel ali črn. To se je zdelo kontrolorju silno pregrešno, da bi g. Kristan iz hudiča oslebri. zato kontrolor ni mogel tega zamolčati v »Lažiljubu«. — Morda si tudi poizvedel, kako lepo je pridigoval misijonar Zajec o blaženosti in čistosti Krekovi, da smo ga že kar svetnika videli. Dne 1. oktobra t. l. smo pa slišali, da vas je misijonar Zajec 15. avgusta nesramno nalagal. No, kontrolor, dne 1. oktobra se ti je v sodni dvorani nos zakrivil, kakor čukov klan, ko si slišal čitati zaljubljena dr. Krekova pisma. Vem, da si v srcu občutil sramoto zase, za Kreka in za vse druge klerikalne peteline, ki sleparijo kmete in jim lažejo, da se kar kadi. Svetogorski Lovšin je prignal 1. oktobra celo krdelo svojih koštrunov prav po nepotrebnem v Litiijo. Ubogo zaslepljeno ljudstvo, ki si tako udarjeno! Še nekaj bi »Lažiljubovega« dopisnika opomnil. Morda se še spominjaš, kako si pokaral kostrevniškega Prašnikarja, ker ni prišel poslušat dr. Zajca. Jaz pa vem, da ti je Prašnikar v obraz rekel, da mu ni prav nič za dr. Zajca in da bi celo rajši tebe volil v deželni zbor, kakor pa Zajca. Morda bodo že pri prihodnjih volitvah drugi kandidatje, kajti tudi koštruni se včasih upro.

d **Št. Janž na Dolenjskem.** Že večkrat smo svarili naše farane pred raznimi družbami, za katere je tako vnet naš župnik Bajec. V teh so končno mnogim članom posledice le: prepir, pretep, sovraštvo, detomor in nesreča sploh, ker je njih voditeljem, klerikalnim veleumom le na tem, da povsod zavladava farška komanda. Da bi pa mladino vzgojili res v narodnem slovenskem duhu, jim je pa deveta briga. Koliko prej poštenih deklet, ki so se dala komandirati po farovških družtvih, je že zabredlo na slabo pot in postalo žrtev mogočnih in fanatičnih duhovnov. Že v zadnjem dopisu smo malo namignili in omenili neko potolčeno devico, ki se je kazala za eno najpobožnejših. To ubogo Uršo, ki je bila Bajčev ponos, so pa predzadnje nedeljo slovesno v cerkvi z vsemi ceremonijami in večnim prokletstvom nad vsemi Sokoli bacnili iz Marijine družbe in

bogomil. Po Bajčevem mnenju je kriv te nesreče in sramote v celem le »Sokol«. Pa recimo, da je to kolikortoliko res. — Vprašamo pa Bajca, zakaj pa ne pove, kdo je kriv, da je postala šepasta tudi neka druga, komaj 16letna bogomila? Čudno pa je res pri teh bogomilah, da jim udari vsak narejen greh takoj v noge in ne kam drugam. Pribito pa je, da naravne sile drugih, ne bo nikoli obdržal kak fajmošter z raznimi farovškimi družbami in jih odvrčal od takozvane mesenosti. Nasprotno, še pospeševal bo, ker se shaja in razhaja mlad, zapeljiv obojni spol navadno ponoči, noč pa ima svojo moč! Zato ni čudno, da prizadete Marijine device taje čuječnost matere, dokler morejo in čutijo bolečine na vseh drugih delih telesa, kot so pa v resnici. Kratki dnevi devetih mesecev pa odkrijejo vse bolezni. Urša se je, kakor je nekaj časa trdila, v orehovi senci prehladila in je zato kar v toplice šla. Bila je prepričana, da ji bo 38 stopinj gorka voda v orehovi senci dobljeno prehlajenje odvzela. Štirinajst dni se je namakala in prala svoje bolno telo. Ker pa le ni nič pomagalo, je končno morala priznati, da je »bolezen« nekje drugje. Kmalu nato pa je obšepala mlada črnooka Pavlica. Njena mama v velikih skrbeh, jo brž pošlje k zdravniku v Mokronog. Med potjo se pa spomni ta mlada bogomila, da je ob priliki otvoritve Bajčeve dvorane neki Orel tam iz Radeč tako lepo škripal na razne instrumente, da ji je vse trganje pregnal, posebno če se je zmisllila na pritiskanjet teles k steni »Katoliškega doma«. Zakaj neki, si je misllila, bi morala iti sedaj v Mokronog in zakaj ne v Radeče, kjer so vse boljši »zdravniki«. Premišljala ni dolgo, pa hajd čez travnike, hribe in doline v Radeče k nji tako priljubljenemu padarju Orlu. In glej! Ta katoliški vojščak ji ni zapisal samo potrebna zdravila, temveč jo je iz človekoljubja še spremil, ko se je vračala, blizo do Št. Janža, kjer sta se čez noč na nekem kozolcu prav dobro imela. In koj drugi dan je moral Bajec zopet vzeti v roko svoj »cimpermanski plajbes« ter jo to pot, ker je Orel kriv, bolj natihoma prečrtal iz vrst Marijinih devic in Bogomil. Pavlica pa je čez noč izginila, bog ve kam, ker njega in Bajca jo je sram. Ja, ja — noč ima pač svojo moč, pa če tudi Bajec da svojo pomoč. — Vi starši, slepo in gluho Bajcu vdani, le pošiljajte svoje sinove in hčere še nadalje v poznih nočnih urah k raznim vajam in skušnjam, sčasoma bode še vsi toliko kunštni, da bode izprevideli svoje bridke skušnje, nad katerimi se bode vi in vaši otroci bridko jokali in sramovali! To so torej tiste podpore in tista pomoč, ki jo nam Bajec vedno obeta, če mu bomo poslušni in pokorni. Na ta način bo pa res dobila naša, prej tako »zavržena in zanikrna« fara ugled in vpliv na zunaj. Povemo pa naprej, da mi vse take podpore in pomoči hvaležno odklanjamo ter prepuščamo vam. Če so vam

všeč, potem pa — dober tek! — Prihodnjič pa zopet kaj, ker seme gre vedno bolj v klasje in naš Ludvik bo lahko prav v kratkem dobil od škofijstva zaslužen križec: »Pro ecclesia et pontifice.« A. M.

d Iz Št. Ruperta. Znani »Domoljubov« dopisnik se je oglasil zopet v »Domoljubu« o povodnji, ki je bila 5. t. m. Res je bila povodenj, da je ne pomni nihče in mogoče da je zopet ne ućakamo take. Dobro pa je, da ni delala voda izjeme pri klerikalcih; vsem je delala škodo. Pri nas je navaća, če zadene nesreća kimovca, je volja božja, če pa naprednjaka, pa kazen božja. Če bi bili prizadeti sami naprednjaki, privošćil bi nam to ves Izrael, najsi bi se bili potopili vsi do zadnjega. Potem bi pa vi, gospod urednik, ne pošiljali več liberalnih listov k nam. Oh srećna bi postala naša fara. Torej po povodnji smo prizadeti vsi brez izjeme, nekateri več drugi manj. Zato nam je obljubljena cesta čez Hom, regulacija potokov Bistrice in Sotle. Vse to je dobro, da bi bilo tako lahko narejeno kot se piše v »Domoljubu« ali stvar je druga. Kje je denar? Z davki je preobložen vse, posestva zadolžena, letine slabe. Kmet plaćuje že toliko let za regulacijo potoka Miće in kdaj bode to plaćano, tega danes ne pove nobena pratika. Cesta čez Hom se že obeta delj časa in je še ni in menda je še ne bode. Z jarki bo menda ravno tako, to je le reklama za deželnozborske volitve 1914. Mogoće pride podpora, pa kaj ti hoće podpora, če ti da na eni strani tele v hlev in iz druge ti kravo ven vleće. Podporo plaćuješ ti kmet sam. Znajdejo se pri nas taki ljudje, da je le njim prav. K nam pristojni tako niso, pa če prideš ti kmet na boben, jim je vseeno. Naše ljudstvo rado roma po svetu n. pr. v Jeruzalem, v Lurd, na Francosko, na Brezje in sedaj v tako imenovani novi Lurd k Št. Jerneju. Kar je pa bolj nadarjenih, so pa šli to leto tudi že gledat Johanco v Vodice, farbali potem doma ljudstvo, kako ona krvavi pot poti. Na podlagi vsega tega čudeža so se najbolj zanimali Marinarice in Bogomile. Če nisi za njimi vsega tega potrdili, kar so govorile, si bil brezverec. Sedaj pa, ko je vse razvpito in razkrinkano, so jim vzrasli po en meter dolgi nosovi. To naj ti bo za spomin, kmet, da boeš vedel, komu verjemi zanaprej. Ne pusti se voditi za nos, beri »Slov. Dom«, voli može, katere ti bode on priporočal, odbijaj hibe od vseh strani, nikdar ne kimaj brez preprićanja. Če tega ne storiš, ne nadejaj se boljših časov. Lahko še postaneš tlaćan. Kadar bodeš storil zgoraj imenovano, posvetila ti bo zarja, rešen bodeš iz bremena, ki te tlaći sedaj. Za vzor vzemi primorskega kmeta in srećnejši bodeš kot sedaj.

d Št. Lovrenc ob Temenici. Ker našemu Oblaku ne verjamemo prav nič več, niti njegovim sladkim obljubam, katerim pritrjujejo le Gorenjćeva teta, so začeli

prirejati po božjih potih shode. Tako se je vršil shod na Zaplazu, kjer je dr. Lampe po svoji stari, od hudića mu dani navadi, hujskal zoper naprednjake ter sejal sovraštvo med ljudmi. Tudi dr. Pegan je zabavljajl čez napredne občine, da imajo primanjkljaje. Rekel je, da je treba liberalce zdroboti in na zid pribiti. Seveda ta možakarja nista nič povedala, kako zapravljata deželne denarje in milijonsko posojilo, katero bo moral ubogi kmet trpin odplaćevati. Naš Oblak nas je farbajl s cukrom in zabavljajl čez fabrikante, kar pa čateškemu župniku ni bilo prav. Zato je povedal o gnojnih jamah, da leže zakladi v njih. No, Tone že ve, kakšni, kajti ko so cestarji hoteli storiti svojo dolžnost, jih je tako surovo napadel, da ga je sodnija obsodila v svetle kronce. Pravil je, koliko na Moravskem pridelajo krme, ker kupujejo umetna gnojila. Mogoće, toda tam ni kmet pod klerikalno komando, ampak ima tudi sam besedo. Če se pa nas kdo opomore, ga že po ženskah tako zmolzete za kakšne božje namene, da mu nič preveć ne ostane. O, sami pa nikoli nič ne daste, vedno mora kmet za vse dajati in plaćevati. Povem vam, dragi sotrpini, da dokler se ne bomo otresli farškega jarma, bo za nas vedno slabo. — **Iz preobrnjen klerikalec.**

d Raka. Dne 8. oktobra je k seji tukajšnjega občinskega odbora prinesel občinske svetovalec in občinski tajnik gosp. Fr. Drnovšek izrezan dopis iz »Slovenskega Doma« št. 40 od 4. oktobra, ki piše o imenitnem klerikalnem gospodarstvu rajske občine. On in g. župnik sta bila zelo huda. Drnovšek je krićal: Sakramenske duše hudićeve, da ne dajo miru; župnik je pa venomer vpil: Lopov, lopov, lopov je tisti ćlovek, ki kaj takega piše. Mi še nismo nič napravili, saj Šiško še ni v konkurzu. V sosednji občini krški je bila štirikrat v enem letu revizija, tam so zapravili 10.000 K, ki jih pa ne bodo nikdar dobili nazaj itd. — Po župnikovem mnenju se bo moglo tudi tukaj še en tisoć zapraviti, da jih bo 10.000 K, kakor v Krškem (če je sploh res), potem pride revizija. Ob enem se je sklenilo, da sedaj mora takoj deželni revizor priti, več občinskih odborikov je že sedaj preprićanih, da ne bo za občinski odbor nič kaj posebnega, če pride revizor, ker bo gotovo vse tako delal, kakor bo gosp. župniku in gosp. Drnovšku všeć. Povemo pa g. župniku, da ni treba vohati za dopisnikom, kajti tu ne gre, kdo je pisal, marveć za stvar samo, kaj je pisano! In lopovi? Si pa zapomnite tiste, ki so nespametno zapravljali in kradli občinski denar, ne pa dopisnik »Slovenskega Doma«, ki se drzne razkrinkati vaše grehe. Le bodite tiho, vi izvrstni klerikal. gospodarji, pa delajte za občno korist, ne pa samo za svoj žep, sicer se zopet vidimo.

d Iz Preloke. Čujte in strmite, kaj se godi pri nas v Preloki. Pred dobrim letom je bil odstavljen naš organist gosp. učitelj

Friderik Kossin, češ, da ni denarja za organista, čeprav smo dali v proraćun za bogoćastne potrebe za leto 1911. in 1912. gotov znesek. Ali naš župnik je rekel, da on nima denarja, da bi plaćal organista. A glej ga spaka, zdaj, ko je nastopil drugi g. učitelj službo, zdaj pa bo denar. Davkoplaćevalci vprašamo zdaj, odkod boste zdaj vzeli denar, ker sploh za leto 1913. ni nič v proraćunu za bogoćastne potrebe? Zdaj ste nam dali pogum, zdaj vidimo, da je naš krvavi denar nekje dobro shranjen. Čeprav smo se na oblasti že pritožili, kje je ta denar, še nismo dobili nikakega pojasnila, kje je denar. Ker je pa zdaj nastavljen organist, ne da bi bila njegova plaća v proraćunu pri občini Vinici, si moramo misliti, da mora biti oni denar nekje spravljajl, katerega smo prejšnje leto dali v proraćun, pa se je izgubil. Če se ta denar ne najde, bomo zadevo izročili državnemu pravdnistvu, da to poišće, kje je spravljajl.

d Novo mesto. — Jarćev shod na Muhaberju v drugić pred sodišćem. Ne samo Jarc, tudi njegov zaveznik vladni koncipist Gustelj Golija bo pomnil, kdaj je bil katoliški shod na Muhaberju. Golija se ni mogel premagati in je svoje staro osebno sovraštvo na tem shodu izbruhnjal do ćasnikarja Pirca. O tem dogodku smo sicer že obširneje poročali, toda treba bo vsaj glavni del še enkrat poklicati v spomin. To pa samo zato, da se bodo »Domovi« bralci preprićali, kako spoštujejo resnico in svetost prisege tisti vzorni kristjani, ki so v zadnjem deželnozborskem zasedanju brez kakšnih dokazov celi napredni stranki oćitali krivoprisežništvo, istotako tudi vsem poštenim možem, ki jih cesarske oblasti klićejo na poroto kot ljudske sodnike v najvećjih slućajih zloćinstva. Samo zato se bomo prihodnjić s tem slućajem še enkrat pećali. Za danes le še omenimo, da je bil vladni koncipist Golija tudi pri okrožnem sodišću obsojen.

o Gorenjske novice o

g Iz Poljanske doline. Letošnja letina se je tu v dolini prav dobro obnesla; koder ni, to pa le v tratarski in oselški občini, potolkla toća. Če še zdaj za dober teden počaka s slano, da se spravi še ajda, bodo ljudje prav zadovoljni z letino. Kakor drugod, tako je tudi tu pri nas bilo vreme silno nestanovitno. Od tod tudi, ker ni bilo posebno vroće, da je rast nekaj zastala. Upamo, da tudi to srećno spravimo in se pripravimo za zimo. Letos bo dosti govornice, saj bomo imeli že deželnozborske volitve. Ceste se bodo gradile po vseh grapah; kmet ne bo več kupoval petroleja, saj mu bodo kmalu, če to zimo še ne, drugo pa gotovo, vsaj zdaj pred volitvami razsvetlili hišo, hlev in drugo. Kar je pa najveć vredno, vse na deželne stroške. To pa le za zdaj, dokler niso dokonćane volitve. Potem, seveda, bo pa treba vse pla-

čati in to drago plačati, v obliki deželnih in drugih naklad. Večeri, sicer pozimi dolgi, bodo letos le kratki. Zadnji čas razmotrivajo ljudje, malone v vsaki hiši, več ali manj o vodiški Johanci. Tudi od tu je romalo dosti lahkov. Ljudi v Vodice; med drugimi seveda tudi nekaj takih, ki sicer drugače ne verjamejo dosti ali nič v čudeže, a so se hoteli prepričati o resničnosti. Dobro in previdno so morali delati v vodiškem farovžu, Johanca, župnik in kuharica in kdor še, da so se celo ti neverni Tomaži vrnili kot skesani Savli in skoraj verjeli slepariji. Drugi, ki ne morejo zapostiti, da je v farovžu sploh kak greh mogoč, so pa bili v veri tako trdni, da je to res čudež, kot v svojo smrt. Seveda zdaj so vsi razočarani. Največ je takih, ki zatrjujejo, da brž niso mogli verjeti, da bi bilo kaj na tem. Izgovor, kakor pri drugih in celo pri škofu. Sicer je pa za take ljudi to prav dobra šola. Če bi bil kak pameten človek jim zatrjeval, da je vse skupaj sleparija, v kakršen namen koli, bi bil brezverec, luteran in ne vemo, kaj še vse. No, zdaj pa stvar jasna. Seveda, škoda je le denarja, ki so ga dali ljudje za svetinje, sprejete od vodiškega župnika. Koliko je kdo dal, tega se ne izve, vendar se govori celo o stotakah, ki so jih posamezniki, usmiljenja vredni ljudje doli pustili. Bolje bi bilo, če bi ne bilo res. No, pa težko bo drugače, saj so babšeta od ondot prinašala v majhnih steklenicah osmrjeno telečjo kri kot zdravila — za možničke. Prihajati še moramo, da res ni čudno, če so ljudje verjeli, ko so gledali, kako dela župnik križe s pravim križem. Križ tedaj, vsakemu nekaj svetega, a se rabi v take namene. Ljudje morajo izgubiti vero. Tu pač ni več vzrok »Slovenski Dom«, ki je svaril ljudi, da ne more biti drugega kot sleparija. In vendar se ta list nedeljo za nedeljo, zdaj tako, zdaj drugače, prepoveduje. To, to je polje in ne »Slovenski Dom«. Pred svojim pragom imate dovolj nasmeteno, to kaže in pove vodiška Johanca. Pa tudi o dr. Krekovi ljubezni svet mnogo govori in dela razne opazke, ki niso preveč častne za dr. Kreka in klerikalno stranko. Med drugim se celo sliši: Zato plačujemo te ljudi, da se na naše stroške na Dunaju k — Da se pa ne bo mislilo, da so v dolini sami zvesti pripadniki farovške tranke, pa moramo povedati, da ni tako. V dolino prihaja prav lepo število »Slovenskega Doma« in drugih naprednih listov, tudi ameriških. Da, Amerika je tudi tu mnogo pripomogla k tej zavesti. Sicer tukaj ni pomanjkanja, kakor drugod, a vendar jih mnogo gre še vedno čez široko morje. Žene jih mnogo tudi to, ko slišijo, kako se živi v Ameriki in kakšna svoboda se uživa tam. Zato so pa naši ljudje v Ameriki največ naročniki »Glasa Svobode«. Tem našim rojakom pošljemo preko morja enkrat pozdrav tudi po »Slovenskem Domu«.

o Notranjske novice o

n Iz Dol. Logatca. Žalostne razmere vladajo sedaj v Spodnjem Logatcu. Znano je vsem Dolenjelogatčanom, kaj je počel naš g. Tine Remškar začasa, ko je bila v sedanji Remcovi hiši gostilna. Na vse pretege je naš Tine delal na to, da ne sme biti zraven župnišča gostilna, katero je imela preje Marija Hodnik. Seveda jo je naš Tine s pomočjo našega klerikalnega župana Remca proč spravil. Sedaj je imel naš Tine mir za nekaj tednov. A žalostno, iz mira je postal še večji nemir. V nedeljo to je 12. t. ni. sem šel mimo te gostilne in kaj sem videl v gostilni. Samo pristne dol. logaške klerikaice s svojimi ženami, fantke z zaljubljenimi dekletami in strašno vpitje ter zraven petje žalostnih pesmi. Vse to se je vršilo okrog 6. ure popoldne. Radovedni smo, kaj poreče vsemu temu naš razburjeni Tine. Seveda ona poštena žena po imenu Marija Hodnik ni bila zanj, ker je bila naprednega mišljenja, toda naš župan sme početi, kar hoče. Pač žalostne razmere v Dol. Logatcu. Tine, Tine, kaj boš storil, ali boš Remca ven zapodil, da bodeš imel zaželjeni mir? — **Očividec.**

n Dolenji Logatec. Logaški klerikalni konsum je že par mesecev brez postavno predpisanega poslovođje. To mesto je navidezno pokrivala teta našega dičnega klerikalnega podžupana Jožeta Vidmarja, ki se je pa v premoderno prirejenu konsumni prodajalni tako dobrega zraka naužila, da je že pred par meseci bolna zapustila konsum. Ivo Šijanec, faktučni poslovodja tega, še dihačočega klerikalnega podjetja, je pa moral k vojakom. Tako je ostala v tem konsumu kot trgovska kapaciteta le še Jože Vidmar z dvema učenecema, ki se pa sam na trgovino zastopi toliko, kolikor zajec na note. Če se to ujema z obrtnim redom, prepuščamo okrajnemu glavarstvu v presojo. No, pa saj za klerikalce je vse dobro, zato pa tudi stavimo glavo, da je le klerikalcem mogoče, da svoje trgovsko podjetje izvršujejo že tri leta v vlažno - smrdljivi podzemeljski beznici, kamor zahaja dnevno večje število odjemalcev, a najbolj v nevarnosti je pri tem zdravje mladega obojca tega klerikalnega podjetja, na kar opozarjamo naše zdravstveno redarstvo. Kako hinavski je bil slovo našega klerikalnega konsumnega poslovodje, ki je moral k vojakom, prinesemo pozneje.

Ostali slovenski kraji

o Iz Proseka. Pred letom smo dobili v našo vas novega dušnega pastirja nekoga Martelanca iz Barkovelj. Uverjeni smo bili, da bo pravi in da bo posnemal prejšnjega sedaj vpokojenega častitega g. M. Martelanca, ali motili smo se. V začetku pokazal se je še precej značajnega, a potem postajal je od dne do dne hujši

ter začel napadati napredne zadeve. V prej toli nestranskem Proseku postalo je vse navskriž. Poprej se ni poznalo nobene stranke, šlo je vedno složno bodi v narodne ali cerkvene slavnosti, za vse se je skupno darovalo, skupno delalo. A kaj je sedaj tukaj? Žalost, nestrpno sovraštvo, obrekovanje in prepiri. In kdo je to vsejal? Naš dušni pastir, ki si je vcepil v srce pogubonosno klerikalno politiko. A moti se, ako misli, da doseže uspehe, akoravno ima že precejšnje število tercijalk. Kdor je značajan, ostane isti kljub župnikovemu kričanju in skakanju. Evo par dokazov! Pred par tedni imeli smo tukaj sv. misijon za veliko cerkveno slavnost, ki se je vršila dne 8. septembra. Za to slavnost je žrtvoval brez razlike stanu in mišljenja vsakdo po svojih močeh, da bi se slavnost čim lepše zvršila. Poudarjam, da je bilo tukajšnje ljudstvo vedno miroljubno in ni poznalo nikake zavisti. V nedeljo po cerkveni slavnosti se je vršil nastop tukajšnjega telovadnega društva Sokol. Društvo se je nadejalo obilo udeležbe od strani domačinov, a žali Bog varalo se je. Kdo je bil temu kriv? Naš velečastiti in velespoštovani gospod Sander, ki si je tako močno repenčil in razsajal na prižnici, da kdor ni bil pri veliki misijonski spovedi, da tisti naj nese svojo črno dušo tja. Videl sem po vasi neke napise in spet se prirejajo demonstracije, plesi, veselice in vse v demonstrativen namen. Častiti gospod, kakšno sovraštvo se je gojilo do vas, kakšne demonstracije se vršijo proti vam. To vendar ni nobena demonstracija, ako se je priredil nastop, ki je bil objavljen dva meseca pred cerkveno slavnostjo ter se vršil po isti. Gospod župnik, vprašamo vas, kje se uče otroci boljšega: pri Sokolih, kjer si krepijo telo in čistijo razum ali morda pa v vašem Marijinem vrtcu, kjer so na dnevnem redu razne kvarne igre, za dobitke pa takozvani fancli in slaščice. Naj bo, dragi gospod Aleksander, za sedaj dovolj, drugič mogoče kaj več. —

Književnost.

knj Muhe. Kratkočasne zgodbe, spisal Blaž Pohlín. Vezani izvod stane 2 K 40 v, broširan 1 K 50 v. Str. 222. Blaž Pohlín je znan po svojih šaljivih podlistkih v »Slov. Narodu« in po povesti »Prava in neprava ljubezen«. Zdaj je zbral osem svojih humoresk v posebno knjigo, ki bo gotovo našla svoje prijatelje. So to res kratkočasne zgodbe, precej namešane z ljubezenskimi doživljaji, pri katerih se vse srečno, oziroma po večini tudi smešno konča. Pripoveduje se gladko v domačeni, prav lahko vsem umljivem jeziku. Porabljene so tudi snovi, ki smo jih drugje v drugi obliki čitali, toda to ne moti bralca. Kdor se hoče zabavati in se dodobra nasmejati, naj seže po tej knjigi; v tem oziru jo tudi priporočamo zlasti preprostemu ljudstvu. Knjiga se dobiva v Narodni knjigarni v Ljubljani.

Gospodarstvo.

Kmetijsko-poučne tečaje, ki so se tako vdomačili med našim ljudstvom, bo prijel deželni odbor tudi letošnjo zimo. Tozadevni tečaji bodo trajali po en dan, dva do tri ali več dni, kakor bo to primerno krajevnim potrebam in razmeram. Predavalo se bo v prvi vrsti o kmetijski stvarih, o osuševanju in gnojenju travnikov, o sadjarstvu, vinarstvu in kletarstvu, o prvi pomoči in higijeni pri živini. Ravnotako se bo vpoštevalo želje po predavanju o ljudski higijeni, o hranilnicah in posojilnicah ter o ostalem združništvu, o občinskih posredovalnih uradih, zemljiški knjigi, testamentu, o upravi in ustavi itd. Prošnje za prireditve takega tečaja je vlagati pri deželnem odboru najkasneje do 1. novembra t. l. V prošnji naj bo navedeno, kateri predmeti, po možnosti tudi kateri dnevi bi bili pripravni krajevnim potrebam. Navesti je tudi prostore, v katerih se bo tečaj vršil, za kar so najpripravnejše društvene dvorane, če teh ni, šolske sobe, načelno pa se tak tečaj v gostilni ne vrši. Za nedelje in praznike je po možnosti tudi navesti, kdaj se v dotičnem kraju vrši ta čas služba božja. Po možnosti se bo deželni odbor oziral na to, da se vršita po dva tečaja istočasno, v sosednih občinah, odnosno farah, da se predavatelji izmenjavajo. — Prošnje je vlagati pravočasno, ker se vsled velikega zanimanja za take tečaje na zakasnele ne bo več mogoče ozirati.

LISTEK.

Begunci.

Povest izza francoske vojske.
(Dalje.)

»Mohorjev je še doma. Ravno prej sem ga videl,« je dejal Brtoncel. »No, pa saj njega itak ne bodo vzeli, ker je pre slab in prebolehen. Drugih pa menda res ni več.«

Potem pa se niso več dolgo pogovarjali tako sredi vasi, ampak odšli so k Brtoncelu, kjer so reševali o stvari tako dolgo, dokier se ni začulo tam od zgornjega konca vasi nekako kričanje.

Hitro so bili vsi zunaj, še berač Jernejc, ki je bil še vedno v gostilni, in na svoje veliko začudenje in ogorčenje so videli, da tirajo beriči zvezanega Mohorjevega Tineta, ki se je branil in pa prosil na vse načine, a Brinšek je bil kar od jeze bled in ga ni poslušal, kakor tudi beriči ne.

»Iz jeze, ker ni dobil nobenega drugega, ga je zapovedal vzeti!« je dejal pastir, ki je ves preplašen pribežal pred

Brtonceluovo krčmo in se s strahom, da morda ne planejo še po njem, oziral na beriče, ki so že stopali z Mohorjevim Tinetom v županovo vežo.

»Bog ga bo že kaznoval,« je zamrmral Drmalc in drugi so tiho skimavali nad tem silnim početjem.

Tisti čas pa se je začulo iz županove hiše, kakor jok in vaščani so takoj spoznali Marjančin glas.

»No, še nad to revico se je spravil,« je zamrmral stari Mohor, ki je bil kar ves iz sebe, ko je videl, da so mu vzeli sina.

In res je pritekla tisti trenotek iz veže Marjanica in si s predpasnikom zakrivala oči, med tem ko so se ji prsa in plečakrčevito stresala ob hudem ihtenju.

»Le verujte mi!« je razlagal Brtoncel vaščanom, — »nič drugega ga tako ne jezi kot to, da mu je ušel Matjaž. Tako ga je misil najhitreje spraviti s pota, a fant mu je prikrižal račun in sedaj se hoče znesti nad dekietom, ki ni ničesar kriva. Ako se pa z Matjažem razumeta, ima pa dekletu popolnoma prav, saj takega, kot je Matjaž ne bo kmalu dobila.

Medtem pa je Marjanica že prišla do zbranih.

Plano se je ozrla po gruči, še vse od solz se bila zalite njene oči in komaj je spregovorila in pokazala na berača Jernejca:

»Jernejc,« oče so dejali, da pojdi no tri k njim v hišo in zato so me poslali, dasi sem šla nerada!

»Kaj pa mu hoče?« je takoj srdito vprašal Drmalc in prijel prestrašenega Jernejca za ramo.

»O, saj vemo, kaj mu hoče?« je nadaljeval. »Nič! Le tu ostani, Jernejc, in pokaži Brinšku fige. Stepsti ali pa še zapreti te bo dal, ker si povedal fantom, da jih bodo lovili. Prav si imel!«

Drmolc še ni popolnoma končal, ko se je že Jernejc izmuzal iz gruče in štokljal s svojo leseno štulo, kolikor je mogel hitro in kmalu ga ni bilo več videti.

Vaščani so še nekaj časa gledali za njim, a ker jim je tako naglo izginil izpred oči, so se nekateri dobrovoljno nasmehnil in Marjanica je odšla vsa boječa proti domači veži.

»Ubogo deklet,« je dejal Drmalc, ko je izginila za durmi.

»Nič se ne boj, temu mora priti drugače!« ga je pomiril sosod in vsi so mu nemo prikimali.

V županovi hiši pa je ostalo vse mirno in vaščani so se polagoma razšli, samo Drmalc in Brtoncel sta stala tam pred krčmo še dolgo, dolgo.

(Dalje prih.)

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

s Gotovo že veste, da je najboljši kavni pridatek Kolinska kavna primes, kajti kavi da najboljši okus, najprijetnejši vonj in najlepšo barvo. Obenem pa je tudi pristno domače blago — edino te vrste sploh. Kupujte torej samo Kolinsko kavno primes, kajti s tem podpirate domačo industrijo in dobite za svoj denar tudi izvrstno blago.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 11. oktobra 1913

Dunaj: 49, 39, 25, 21, 9.

Dvignjene v sredo, dne 15. oktobra 1913.

Brno: 64, 80, 71, 8, 72.

Gradec: 87, 4, 84, 45, 58.

Obrtniški koledar

za leto 1914, izdal J. Hauptman,

oficijal trgovske obrtniške zbornice v Ljubljani.

Koledar ima za obrtnike mnogo poučne vsebine, med drugim tudi knjigovodstvo za obrtnike. Cena samo 70 vinarjev, po pošti 80 vinarjev. Dobliva se po vseh knjigarnah in pa pri 74 izdajatelju

v Ljubljani, Francovo nabrežje št. 7.

Hranilnica in posojilnica v Bazovici
registr. zadruga z neom. zavezo.

VABILO

na

izredni občni zbor

kateri se vrši

v nedeljo, dne 27. t. m.

job 4. uri popoldne

v prostorih tuk. Gosp. pos. in konsum. društva.

DNEVNI RED:

Razpust zadruga potom prostovoljne likvidacije.

Odbor.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2., lastna hiša.

Obrestuje vlogé na knjižice s $4\frac{3}{4}\%$ v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 1.000.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za vsaj tujl denar. Promet na leto čez 1400 millionov kron. Preskrbuje vse denarne zadeve najkulantnejše. 6

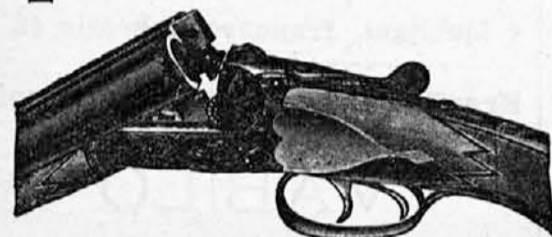
Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Poslovalnica I. c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Priporočamo našim Kolinsko cikorijo
 gospodinjam iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

Edina SLOVENSKA crožna tovarna

DRUŽBA: PUŠKARNA „P. WERNIG“
 :: BOROVlje - KOROŠKO ::

PIŠITE PO:

CENIK

1913

61

LOVSKE PUŠKE

STRELJIVO POPRAVILA

Najboljši češki nakupni vir.

S. Benisch

Ceno posteljno perje:

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljsega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 5 K 10 h; 1 kg velefinega, snežnobelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K; najlinejši prsni puh 12 K. — Kdor vzame 5 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, s 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako stihovitnim puhastim posteljnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; zglavniki 8 K, 8 K 60 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 18—, K 14 70, K 17 80 in K 1—; zglavniki 90 cm dolgi, 70 cm široki K 4-60, 6 20 in K 5-70; podpernica iz močnatega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12-80, K 14-80. Rapobljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je sameljati, za neugajajoče se vrne denar. 63

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.

Bogato ilustrovan cenik zastoji in franko.

Največja slovenska hranilnica!

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKAVLJUBLJANI

v lastni hiši, Prešernova ulica šte. 3

je imela koncem leta 1912 660 milijonov kron denarnega prometa, 42 milijonov kron vlog in 1 milijon 300 tisoč kron rezervnega zaklada. — Sprejema vloge vsak delavnik. — Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov.

Vloženi denar obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka.

Pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu, da se tudi obrestujejo. Hranilnica je pupilarno varna. V njo vlagajo c. kr. sodišča in jerobi denar mladoletnih otrok in varovancev, župnišča cerkven, občine pa občinski denar. Hranilnica stoji pod javno kontrolo in nadzorstvom c. kr. deželne vlade. Izključena je torej vsaka izguba vložnega denarja in to tudi za časa vojske, ker ima hranilnica denar razposojen na zemljišča. — Hranilnica posoja na zemljišča in poslopja proti $5\frac{1}{4}\%$ obrestim in najmanj $\frac{3}{4}\%$ amortizacije.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. — Posoja

tudi na menice in vrednostne papirje.